

ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม Human Rights Issues In The Judicial Process

ปริญ อรามรุ่งกุล

Prin Aramruangkul

รองผู้บังคับการ กองการสอบ กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

อีเมล : p0934939498@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

7 พฤษภาคม 2564

16 พฤษภาคม 2564

15 กันยายน 2564

บทคัดย่อ

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) เป็นมาตรฐานสากลที่บุคคลทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในประเทศใดก็ตามพึงจะต้องได้รับการคุ้มครองในฐานะที่เกิดเป็นมนุษย์ มีความเท่าเทียมกันในแง่ของศักดิ์และสิทธิ์ เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา สีผิว อายุ และสถานภาพ ทางกายภาพและสุขภาพ รวมทั้งความเชื่อทางสังคม การเมือง ชาตีกำเนิดเหล่านี้คือ สิทธิที่มีมาแต่กำเนิด ไม่สามารถถ่ายโอนกันได้ เช่น สิทธิในร่างกาย สิทธิในชีวิต เป็นต้น ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วมนุษย์และสัตว์โลกทั้งหลายล้วนต้องการปัจจัยในการดำรงชีวิตด้วยกันทั้งนั้น นับแต่ปัจจัยขั้นพื้นฐานที่ว่าด้วยอาหาร ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม การดำรงเผ่าพันธุ์ การมีชีวิตรอด ฯลฯ ความต้องการขั้นพื้นฐานเหล่านี้นับเป็นปัจจัยสำคัญกับชีวิตเป็นที่สุด และเหมือนกันทั้งมนุษย์และสัตว์ ซึ่งสิทธิดังกล่าวหากเป็นความชอบธรรมของมนุษย์ก็คือสิทธิมนุษยชน ทั้งมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม มนุษย์กับธรรมชาติ และแม้แต่กับสัตว์ การคำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานมีความจำเป็นอยู่เสมอ เหล่านี้นับเป็นสิ่งที่มนุษยชาติต่างให้ความสำคัญ การคำนึงถึงสิทธิดังกล่าวซึ่งในปัจจุบันปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในด้านการค้ามนุษย์ แรงงานข้ามชาติ สิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม สิทธิมนุษยชนทุกข้อจะไร้ผล หากมนุษย์ไม่เชื่อมั่นและศรัทธาในคุณค่าแห่งสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของมนุษย์ ความยุติธรรมเป็นของทุกคน และทุกคนต้องได้รับความยุติธรรม การออกกฎหมายต่างๆ สามารถทำได้เพื่อแก้ไขปัญหา การละเมิดสิทธิแต่ไม่สามารถที่จะปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนทุกระดับได้ยึดหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาพึงปฏิบัติได้ การส่งเสริมให้ประชาชนเป็นคนดีควบคู่กับการเป็นคนเก่งจึงเป็นสิ่งจำเป็น ให้ประชาชนทุกคนได้ตระหนักอยู่เสมอว่า “กรรมยุติธรรมเสมอ”

คำสำคัญ: ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน, ทิศทางของกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย

ABSTRACT

Human Rights are international standard practice in which any person in any country shall be protected as a human being. Everyone shall have equality in dignity and rights in order to live honorably without any concern about variation in races, religions, languages, colors, ages, or physical and health conditions. As well as social or political beliefs, and origins, these are the rights that a person has owned since born. They are not transferable, for instance, the rights in body, the rights in life, etc. Basically, all humans and animals require several factors for living, including the standard ones such as food, medicine, habitat, clothes, race, survivals, etc. These are the standard factors that are the most important for living for both human and animal. Moreover, these rights as the righteousness for human are principally the human rights between human and human, human and nature or even human and animal. Furthermore, consideration of the fundamental rights is always necessary. These issues are the things that all mankind is concerned and aware of. At present, the problem of human rights violations in human trafficking migrant workers Right to access to justice All of human rights would be worthless if people do not believe and have faith in the value of rights, freedom, human equality and everyone's justice. Everyone must definitely have justice. Although legislation may be a good action for solving violation issues, it would not be able to raise someone's awareness of religious doctrine or to enforce them to apply it. On the other hand, encouraging people to be a good person, as well as an adept one, would be necessary in order to make them always aware that "karma is always fair".

Keywords: human rights issue, direction of justice system in Thailand

บทนำ

แม้ว่าประชาคมโลกจะให้ความสำคัญและได้มีการให้สัตยาบันตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในการที่จะปกป้องคุ้มครองพลเมืองในแต่ละประเทศให้ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกันก็ตาม แต่การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆ ก็ยังคงปรากฏอยู่ เห็นได้ว่าปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านต่างๆ มากขึ้น ทุกๆวัน อีกทั้งเป็นปัญหาที่ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อจัดการกับปัญหาให้ลดน้อยลงและหมดไป จากสังคมไทย เพื่อให้สามารถนำไปสู่การใช้ชีวิตที่ดีขึ้น จากปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนทั้งในและต่างประเทศ กล่าวคือ ปัญหาการเหยียดสีผิว ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาสิทธิชุมชน ปัญหาสิทธิในที่ดิน ปัญหาสิทธิของบุคคลหลากหลายทางเพศ ปัญหาสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และสถานะบุคคล ปัญหาผลกระทบในด้านสิทธิมนุษยชน จากนโยบายทำสงครามกับยาเสพติด ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สื่อกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของแรงงานข้ามชาติ ปัญหาสิทธิของคนพิการ ปัญหาสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของผู้หญิง และสิทธิในชีวิตกับการโทษประหารชีวิต ดังนั้น การจะทำให้ปัญหาดังกล่าวลดลงได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรเอกชนที่

เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบาย วางแผน พัฒนาระบบประเมินนโยบายและมาตรการ โดยต้องมีระบบติดตาม ประเมินผลเพื่อกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว อย่างไรก็ตามการที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติสิทธิเสรีภาพไว้ถึง 25 มาตรา ในหมวดที่ 3 และบัญญัติไว้ในมาตรา 213 ให้ผู้ ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ สามารถใช้สิทธิยื่นคำร้องผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินได้ น่าจะ เป็นช่องทางที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าวจะลดน้อยลงได้ในอนาคต เมื่อมีคดีถูกนำขึ้นสู่ศาลมากขึ้น ทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ในที่สุด

ความหมาย ที่มาของแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

ความหมายของสิทธิมนุษยชน

พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2560 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134) มาตรา 4 ได้ให้ความหมายคำว่า “สิทธิมนุษยชน” หมายความว่า ศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล บรรดาที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย หรือตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม (โดยที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 130 (10) มาตรา 246 มาตรา 247 และมาตรา 267 บัญญัติให้มี การตรา พรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ) สอดคล้องกับมาตรา 3 ใน พรบ.นี้ “สิทธิมนุษยชน” หมายความว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตาม สนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม (พรบ.คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542)

ที่มาของแนวคิดทฤษฎี

เบอร์น เวสตัน (Brun Weston, 1992) ได้สรุปลักษณะของสิทธิมนุษยชนไว้ คือ 1) เป็นข้อเรียกร้องที่ อาจเป็นของปัจเจกชน หรือเป็นของกลุ่มที่จะกำหนดรูปแบบและการแบ่งปันอำนาจ ความมั่งคั่ง ความเป็น เจ้าของหรือเพื่อครอบครองสิ่งใด หรือเพื่อได้มาซึ่งค่านิยมในสังคม โดยเฉพาะค่านิยมที่เป็นพื้นฐานที่สุดใน สังคม คือ ค่านิยมที่จะได้รับการเคารพหรือยอมรับ ซึ่งเป็นการกล่าวอ้างของบุคคลต่อรัฐ เพื่อให้รัฐได้รับรอง หรือให้มีมาตรการที่จะประกันสิทธินั้นโดยทางกฎหมายหรือธรรมเนียมปฏิบัติ 2) ได้รับการยอมรับว่าเป็นสิทธิ ในสิ่งที่เป็น “พื้นฐานที่สุดของมนุษย์” จึงถูกแยกออกจากสิทธิในสิ่งที่ไม่จำเป็นอื่น เช่น สิทธิตามสัญญา หรือ ความดีงาม 3) เป็นค่านิยมที่ได้รับการรับรองอย่างกว้างขวางเพื่อใช้เป็นฐานในการกล่าวอ้างหรือเรียกร้องใน ระดับที่แตกต่างกัน ทั้งในความชอบธรรมที่คุ้มครองโดยกฎหมายได้ จนถึงสิ่งที่เป็นความปรารถนาดังนั้น สิทธิ มนุษยชนจึงมีทั้งลักษณะของระเบียบทางกฎหมาย และระเบียบทางศีลธรรม ซึ่งบางครั้งไม่อาจแยกออกจาก กันได้ระหว่างระเบียบกฎหมาย (หรือสิ่งที่เป็น “is”) กับระเบียบทางศีลธรรมที่เป็นความปรารถนา (หรือสิ่งที่ ควรเป็น “ought”) และ 4) เป็นสิทธิที่มีเงื่อนไข ในการที่จะประกันสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นจำเป็นต้องคุ้มครอง สิทธิของบุคคลอื่น หรือผลประโยชน์ของสังคมไปพร้อมกันด้วย สิทธิมนุษยชนจึงอาจถูกจำกัดได้การกล่าวอ้าง สิทธิมนุษยชนในทุกสถานการณ์อย่างไม่มีขอบเขตจึงเป็นไปได้ สอดคล้องกับ Klaus Stern ได้อธิบาย ความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ว่า หมายถึง คุณค่าอันมีลักษณะเฉพาะและเป็นคุณค่าที่มีความผูกพัน

อยู่กับความเป็นมนุษย์ซึ่งบุคคลในฐานะที่เป็นมนุษย์ทุกคนได้รับคุณค่าดังกล่าวโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัย หรือคุณสมบัติของบุคคลนั้นในความหมายนี้ “ศักดิ์ศรี” จึงหมายถึง ลักษณะบางประการที่เป็นคุณค่าเฉพาะตัวของมนุษย์ อันเป็นสาระัตถะในการกำหนดความรับผิดชอบของตนเอง และเป็นสาระัตถะที่มนุษย์แต่ละคนได้รับเพื่อแสดงความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้น (Klaus Stern, 1994)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Rights 1948)

เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญสมัยที่ 3 ได้มีข้อมติรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งถือเป็นการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลกและเป็นพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับที่มีอยู่ในปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นหนึ่งใน 48 ประเทศแรกที่ลงคะแนนเสียงร่วมรับรองปฏิญญาฉบับนี้ ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส มีเนื้อหา 30 ข้อ แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ **ส่วนแรก** คำปรารภ ข้อ 1 และข้อ 2 กล่าวถึงหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชนที่ว่ามนุษย์มีสิทธิติดตัวมาแต่เกิด มนุษย์มีศักดิ์ศรี มีความเสมอภาคกัน ดังนั้น จึงห้ามเลือกปฏิบัติต่อมนุษย์และควรปฏิบัติต่อกันเสมือนเป็นพี่น้องๆ **ส่วนที่สอง** ข้อ 3 ถึงข้อ 21 กล่าวว่า สิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง **ส่วนที่สาม** กล่าวว่า สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สิทธิดังกล่าวเริ่มตั้งแต่ข้อ 22 ถึงข้อ 27 **ส่วนที่สี่** กล่าวว่า หน้าที่ของบุคคล สังคม และรัฐ โดยการที่จะสร้างหลักประกันให้มีการคุ้มครองสิทธิในปฏิญญานี้ ให้ได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง ห้ามรัฐกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนและจำกัดสิทธิของบุคคลมิให้ใช้สิทธิมนุษยชนละเมิดสิทธิของผู้อื่น สังคมและโลก สิทธิเหล่านี้อยู่ในข้อ 28 ถึงข้อ 30 (กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, 2561)

สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติ

1) ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเรือนและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) รับรองจากภาคี 115 ประเทศเมื่อปี ค.ศ.1966 2) ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) รับรองจากภาคี 112 ประเทศ เมื่อปี ค.ศ.1966 3) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทาง เชื้อชาติในทุกรูปแบบ (CERD) รับรองจากภาคี 170 ประเทศเมื่อปี ค.ศ.1965 4) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) รับรองจากภาคี 118 ประเทศเมื่อปี ค.ศ.1979 5) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ๆ (CAT) รับรองจากภาคี 111 ประเทศเมื่อปี ค.ศ.1984 6) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) รับรองจากภาคี 192 ประเทศ เมื่อปี ค.ศ. 1989 7) อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานอพยพทั้งหมดและสมาชิกในครอบครัว (MWC) รับรองจากภาคี 34 ประเทศ เมื่อปี ค.ศ.1990 8) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของชนพิการ (ICPRD) รับรองจากภาคี 114 ประเทศในปี ค.ศ. 2008 และ 9) อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) 14 ฉบับ ในปี ค.ศ.1921-1999 มีสมาชิก 187 ประเทศ **สนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี** สรุปสาระสำคัญของกติกา/อนุสัญญาทั้ง 7 ฉบับ ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีจัดลำดับตามอายุการมีผลบังคับต่อประชาคมโลก ดังนี้ 1) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2519 และประเทศไทยเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติ 2) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2519 และ

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2540 3) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ มีผลบังคับใช้เมื่อ 3 กันยายน 2524 และประเทศไทยเข้าเป็นภาคีมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2528 4) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2532 และประเทศไทยเข้าเป็นภาคีมีผลใช้บังคับใช้กับประเทศไทยเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2546 6) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไม่มนุษยธรรม หรือย้ายยัดขังคดีศรี มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2530 ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีดังกล่าว มีผลบังคับใช้กับไทยตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 และ 7) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ประเทศไทยได้ลงนามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ณ สำนักงานสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2550 และเมื่อวันอังคารที่ 1 เมษายน 2551 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ประเทศไทยลงสัตยาบัน และได้ยื่นสัตยาบันสารเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2551 (กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, 2561)

หลักศาสนาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

หลักสิทธิมนุษยชนในพุทธศาสนา หลักธรรมส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับสิทธิมนุษยชน ได้แก่ เบญจศีล หมายถึง การปฏิบัติด้วยการสำรวม ระวังทางกายและทางวาจาของตนให้เรียบร้อยตั้งงามเป็นปกติ ศีลเป็นพื้นฐานของสมาธิ ความตั้งมั่นแห่งจิตใจ สมาธิเป็นพื้นฐานของปัญญา ปัญญาเป็นพื้นฐานของความรู้ที่สามารถพาให้บรรลุผลสูงสุดในทางพุทธปรัชญา เถรวาทได้ 1 ฉะนั้น ศีล ก็คือ พระวินัยหรือกฎหมาย อันเป็นแกนหลักของความบริสุทธิ์ ศีลเป็นหลักธรรมสำคัญและจำเป็นที่มนุษย์ทุกคนต้องปฏิบัติตาม ประเภทของของเบญจศีล ในพุทธปรัชญาเถรวาท มีดังนี้ 1) ปานาติปาตา เวมณี ได้แก่ การละเว้นจากการทำชีวิตของสัตว์อื่นให้ตกลงไป ไม่เบียดเบียนทำร้ายชีวิตร่างกายของผู้อื่นหรือแม้แต่ชีวิตของตนเอง 2) อทินนาทานา เวมณี ได้แก่ การละเว้นจากการลักขโมย 3) กาเมสุมิจฉาจาราเววมณี ได้แก่ การละเว้นจากการประพฤติดิฉิดในกาม 4) มุสาวาทา เวมณี ได้แก่ การละเว้นจากการพูดเท็จ 5) สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวมณี ได้แก่ การละเว้นจากการดื่มสุราเมรัยรวมทั้งสิ่งเสพติดทุกชนิด นอกจากนี้ จากอานิสงส์ของการมีศีลมี 5 ประการ ได้แก่ 1) ย่อมประสบโภคทรัพย์เป็นอันมาก 2) ชื่อเสียงย่อมฟุ้งขจรไป 3) จะเข้าไปสู่สมาคมที่ประชุมใดๆ ก็มีความกล้าหาญไม่สะทกสะท้าน 4) เมื่อถึงเวลาตาย ก็ตายอย่างมีสติ ไม่หลงตาย และ 5) เมื่อตายไปแล้ว ก็ย่อมไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ประโยชน์หรืออานิสงส์ของศีลนี้เมื่อพิจารณาดีๆ แล้วก็ทราบได้ว่าสภาพจิตที่ไม่คิดล่วงละเมิด ฝ่าฝืนและเบียดเบียนผู้อื่น สัตว์อื่นนั้นแหละ คือ ตัวศีล ได้แก่ สภาพจิตที่เป็นปกติ ไม่ถูกกิเลส คือ เครื่องเศร้าหมอง ได้แก่ ความโลภ ความโกรธ และความหลง เข้าครอบงำ เมื่อจิตเป็นปกติดีแล้วก็ย่อมไม่ทำความชั่วทั้งทางกายและทางวาจา (พระสมุหมาส อตถสิทโธ, 2557)

หลักสิทธิมนุษยชนในศาสนาคริสต์ ศาสนาคริสต์มีการวางแนวทางปฏิบัติตนให้กับผู้ที่ศรัทธา มีหลักบัญญัติ 10 ประการ คือ 1) อย่ามีพระองค์อื่นใดนอกจากเรา การเคารพ สักการะ ความเชื่อ ผู้ศรัทธาจะต้องมีให้กับพระเยซูคริสต์เพียงองค์เดียวเท่านั้น ไม่ควรไปนับถือพระเจ้าองค์อื่น 2) อย่าทำรูปเคารพสำหรับตน ห้ามการทำรูปเคารพ ห้ามทำรูปเลียนแบบ หรือทำอย่างอื่นเพื่อจำลองพระเจ้า นั่นจะเป็นการลบลู่พระเจ้า 3) อย่าออกพระนามอย่างไม่สมควร การออกนามพระเจ้าอย่างไม่ถูกกาลเทศะ 4) จงระลึกถึงวันสะบาโต คือ

วันบริสุทธิ์ เป็นวันที่เราหันหน้าเข้าหาศาสนาเพื่ออุทิศให้กับพระเจ้า เป็นที่มาของการไปโบสถ์ทุกวันอาทิตย์

5) จงให้เกียรติบิดามารดาของเจ้า เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับคนอื่นตั้งแต่ครอบครัว คนรอบข้าง สังคม

6) อย่าฆ่าคน เพื่อไม่ให้ผู้ศรัทธานั้นเลือกจะทำร้าย หรือฆ่าผู้อื่นด้วยการไตร่ตรองไว้ก่อน 7) อย่าล่วงประเวณี ผัวเมียเขา การไม่ล่วงประเวณีสามีภรรยาของผู้อื่น 8) อย่าลักทรัพย์ ห้ามการลักทรัพย์ 9) อย่าเป็นพยานเท็จใส่ร้ายเพื่อนบ้าน ไม่ให้ผู้ศรัทธาเป็นพยานเท็จต่อการใส่ร้ายผู้อื่น และ 10) อย่าโลภครวเรือนของเพื่อนบ้าน เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันกับคนอื่น นั่นคือ อย่าโลภเอาของของคนอื่น (ความรู้เกี่ยวกับศาสนาคริสต์และหลักธรรม, 2563)

หลักสิทธิมนุษยชนในศาสนาอิสลาม มีการวางแนวทางปฏิบัติตนตามบทบัญญัติอย่างเคร่งครัดต้องยึดแนวทางตามคัมภีร์อัลกุรอาน (Al-Quran) และอัลฮะดีษ (alhadith) (Mustafa al-Siba'i, 1982: 47) ซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชน ได้แก่ **จากคัมภีร์อัลกุรอาน** (Al-Quran) อิสลาม ถือว่า มนุษย์ทุกคนมาจากตระกูลและครอบครัวเดียวกัน (มาจากบิดาคนเดียวกัน คือ อาดัม) แม้จะแตกต่างด้านเชื้อชาติ สัญชาติ และเผ่าพันธุ์ คัมภีร์ อัลกุรอาน ความว่า “โอ้มนุษยชาติทั้งหลาย จงยำเกรงพระเจ้าของพวกเจ้าที่ได้บังเกิดพวกเจ้ามาจากชีวิตหนึ่ง (นบีอาดัม)” (Al-Quran อันนิสาอ: 1) ความว่า “โอ้มนุษยชาติทั้งหลาย แท้จริงเราได้สร้างพวกเจ้าจากเพศชาย และเพศหญิง และเราได้ให้พวกเจ้าแยกเป็นเผ่า และตระกูลเพื่อจะได้รู้จักกัน แท้จริงผู้ที่มีเกียรติยิ่งในหมู่พวกเจ้า ณ ที่อัลลอฮ์นั้น คือ ผู้ที่มีความยำเกรงยิ่งในหมู่พวกเจ้า แท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน” (Al-Quran อัล-ฮุจรอต 13) **จากอัลฮะดีษ (alhadith)** (วัจนะท่านศาสดามุฮัมมัด ช.ล. (ซ็อลลอลลอฮู อลัยฮิอะซัลลัม)) ปังฉิมโอะวาทของท่านนบีมุฮัมมัด, (2563). ท่านศาสดามุฮัมมัด ช.ล. ในการเทศนาธรรมอำลาของท่านศาสดามุฮัมมัด ช.ล. คือ การประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนฉบับแรกของมนุษยชาติ เกิดขึ้น ณ ทุ่งอะรอฟะฮฺ (ณ มหานครมักกะห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย) วันที่ 8 เดือนซุลฮิจญะฮฺ ฮ.ศ.10 (ฮิจเราะห์ศักราช หรือ ฮ.ศ., 2563) มนุษย์ได้มารวมกันนับแสนคน โดยมีความหลากหลาย ด้านภาษา สีผิว วงศ์ตระกูล เชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ ณ สถานที่เดียวกัน วันเวลาเดียวกัน มีเจตนารมณ์เดียวกัน มีใจความปังฉิมโอะวาทท่านศาสดาโดยสรุป คือ “โอ้ ประชาชาติทั้งหลายจงตั้งใจฟังโอะวาทของฉันทัน เพราะฉันทันไม่ทราบว่าจะได้พบกับพวกท่านในโอกาสเช่นนี้อีกเมื่อใด โอะท่านทั้งหลายชีวิตและทรัพย์สินของท่านเป็นสิ่งต้องห้ามและเป็นสิ่งที่คนใดคนหนึ่งจะมาล่วงละเมิดมิได้ จนกว่าพวกท่านจะได้พบกับองค์พระผู้อภิบาลเสมือนกับวันที่บริสุทธิ์นี้ ท่านทราบหรือไม่ว่าวันนี้เป็นวันอะไร ถ้าท่านยังไม่ทราบ ฉันทันจะบอกกับท่านว่าวันนี้เป็นวันแห่งการชุมนุมมนุษยชาติครั้งสำคัญยิ่ง ท่านทราบหรือไม่ว่าเดือนนี้คือเดือนอะไร เดือนนี้คือเดือนประกอบคุณงามความดี ท่านทราบหรือไม่ว่าแผ่นดินนี้คือแผ่นดินอะไร ณ ที่นี้คือแผ่นดินฮะรออม (ต้องห้าม) ที่ต้องงดเว้นจากการทำความชั่วทุกประการ ดังนั้น ฉันทันขอบอกกับท่านไว้ด้วยว่า ชีวิต ทรัพย์สิน และเกียรติยศศักดิ์ศรีของท่าน ท่านจะต้องธำรงรักษาไว้ด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม เหมือนดังที่เป็นอยู่ ณ วันนี้ เดือนนี้ และสถานที่นี้ และเดือนนี้เป็นเวลาต้องห้ามสำหรับพวกท่าน และเมืองแห่งนี้เป็นเมืองต้องห้ามสำหรับพวกท่านทั้งหลาย พวกท่านทั้งหลายจะต้องได้รับการสอบสวนจากพระเจ้าของพวกท่านในกิจการงานทุกอย่างที่พวกท่านได้ประพฤติปฏิบัติไว้

หลักสิทธิมนุษยชนในศาสนาอื่นๆ หลักจริยศาสตร์ของขงจื้อ ขงจื้อ ได้วางหลักการพื้นฐานทางจริยศาสตร์ไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1) หลักความเมตตา 2) หลักความชอบธรรม 3) หลักความเหมาะสม 4) หลักความ

รอบรู้ และ 5) หลักความเป็นผู้นำเชื่อถือ พร้อมกำหนดขอบเขตของการประพฤติปฏิบัติ 5 ประการ ดังนี้ 1) ความเป็นคนดีมีวิถีทาง คือ ความเมตตา กรุณา ความฉลาด ความกล้า 2) ความสุภาพถ่อมตน ต้องสุภาพต่อทุกๆ คน ไม่ว่า จะเป็นคนหนุ่ม แก่ จน รวย 3) การพึ่งตนเอง ให้พยายามช่วยตนเอง อย่าคิดพึ่งพาคนอื่น เพราะเป็นลักษณะของคนอ่อนแอ 4) การตอบแทนความดี ให้ตอบแทนความชั่วด้วยความดี ความยุติธรรม และตอบแทนความดีด้วยความดี 5) ความกตัญญู ให้ลูกหลานกตัญญูต่อพ่อแม่ผู้มีพระคุณ เคารพเลี้ยงดู เมื่อท่านสิ้นชีวิต กระทำพิธีศพให้เหมาะสม อีกทั้งมีหลักจริยศาสตร์ที่สอดคล้องกับสังฆธรรมและจารีตประเพณีที่บรรพบุรุษ ได้เชื่อถือสืบต่อกันมาแบ่งเป็น 2 ระดับ ระดับปัจเจกบุคคลกับระดับสังคม ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามจารีตประเพณีและหลักความสัมพันธ์ 5 ประการ ได้แก่ 1) ผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง 2) บิดามารดากับบุตรธิดา 3) สามีกกับภรรยา 4) พี่กับน้อง และ 5) เพื่อนกับเพื่อน โดยนำหลักมนุษยธรรมมาเป็นเกณฑ์ตัดสินความดีความชั่ว และปฏิบัติตนเพื่อให้ถึงซึ่งจุดมุ่งหมายสูงสุดในทางจริยศาสตร์ “เทียนหรือสวรรค์” **หลักทางจริยศาสตร์ของเต๋า** หลักทางจริยศาสตร์หลักของคัมภีร์เต๋าเต๋อจิงของเล่าจื๊อและคัมภีร์จวงจื๊อ พุ่งเน้นความสนใจไปที่สภาวะ “อู๋เว่ย” ได้แก่ ความเป็นธรรมชาติ ความเรียบง่าย ไม่ขัดเกลาและความเป็นอิสระจากแรงปรารถนา **เต๋า และเต๋อ** เต๋า หมายถึง “มรรคา” ซึ่งสื่อความหมายในแง่ของวิถีทาง และหลักการ โดยในลัทธิเต๋า “มรรคา” หมายถึง สิ่งที่เป็นธรรมชาติ เกิดมีขึ้นเอง เป็นนิรันดร์ ไร้ชื่อเรียกขาน และไม่สามารถอธิบายได้ สิ่งนี้เป็นทั้งจุดเริ่มต้นของสรรพสิ่ง และเป็นวิถีที่ทุกสรรพสิ่งดำเนินไปตาม. เต๋าได้รับการเรียกขานว่าเป็น “การไหลไปของเอกภพ”, เป็น “มนต์ศักดิ์จำเป็นด้วยเหตุผลเชิงภววิทยา” หรือ “การสาธิตให้ปรากฏโดยธรรมชาติ” นอกจากนี้ “เต๋า” ยังหมายถึง สิ่งที่แต่ละบุคคลและแต่ละสิ่งมีแฝงซ่อนอยู่ภายในตนเองการภาวนาและดำรงตนอยู่ในวิถีแห่งเต๋า ย่อมทำให้เกิดผลประเสริฐเรียกว่า “เต๋อ” หมายถึง คุณธรรม หรือพลัง (กรศิริ คตภูธร และชูชิต ชายทวีป, 2558). **แนวคิดทางปัญญาของซินโต** ปรัชญาญี่ปุ่น มีดังนี้ 1. เริ่มด้วยการบูชาความงามของ บุพชาติ ลงท้ายด้วยการฆ่าตัวตาย 2. ความซื่อสัตย์ ความเคารพ และความภักดีต่อผู้ใหญ่ 3. ความภักดีต่อพระเจ้าจักรพรรดิและเจ้านายของตน เป็นชีวิตอันมีเกียรติสูงส่ง 4. ความดีงามที่เรา 5. เด็กและคนหนุ่มต้องนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ในครอบครัว หญิงสาวต้องนอบน้อม คนแก่ และหญิงต้องเคารพชาย 6. จงรักและเป็นคนดีต่อมารดาบิดาของตนฯ 7. หญิงพึงเคารพต่อชาย ชายพึงซื่อตรงต่อรัฐ บุตรธิดาพึงเคารพต่อมารดาบิดาของตน 8. ความจริงเป็นคุณธรรมเบื้องต้นและสุดท้ายของสิ่งทั้งปวง 9. ใครพูดคำหยาบและทำชั่วแก่ท่าน ท่านอย่าตอบเขาด้วยความชั่ว 10. ดาบญี่ปุ่น มีคมข้างหนึ่ง มีสันข้างหนึ่ง มุ่งหมายเพื่อใช้ประโยชน์ได้ 2 อย่าง คือ ฟันผู้ถือเองข้างหนึ่งในเมื่อเขามีความผิด และตีศัตรูอีกข้างหนึ่งเมื่อเขารังแกเรา ส่วนหลักการปฏิบัติจริยธรรมทางใจ มี 4 ประการ คือ 1) ให้มีความคิดแจ่มใส 2) ให้มีความคิดบริสุทธิ์สะอาด 3) ให้มีความคิดถูกต้อง และ 4) ให้มีความคิดเที่ยงตรง ซึ่งหลักปฏิบัติทั้ง 4 ประการนี้ย่อเข้าให้เป็นภาษาญี่ปุ่นเพียงคำเดียวว่า เซอิเมอิ-ชิน (ศาสนาซินโต, 2563) จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ศาสนากับสิทธิมนุษยชน เป็นสิ่งที่มีมานานไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดก็มีหลักคำสอนที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เพราะสอนให้ทุกคนเป็นคนดี การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข บุคคลไม่ว่าจะอยู่ในฐานะ บทบาทใด จะต้องยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะธรรมหรือหลักคำสอนจะช่วยแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้ อีกทั้งจะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

บทบัญญัติแห่งกฎหมายไทยที่บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 4 ระบุว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตาม รัฐธรรมนูญเสมอกัน” และมาตรา 26 ระบุว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของ บุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมาย ดังกล่าว ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และ จะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและ เสรีภาพไว้ด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณี หนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง” เห็นได้ว่า หลักนิติธรรมได้นำมาใช้เป็นกรอบการใช้อำนาจ และการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ อธิบดีอัยการ และหน่วยงานรัฐ ดังนั้น หลัก นิติธรรมจึงจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายและเป็นไปตามหลักสากล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560).

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน พรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2560 พรบ.นี้ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 และมาตรา 37 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติ ให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและ เสรีภาพของบุคคลตาม พรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ **คณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติของไทยมีสถานะเป็นองค์การอิสระมี 7 คน อยู่ในตำแหน่ง 7 ปี** ต้องมีความเป็นกลาง มีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีหน้าที่ และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ ดังนี้ 1) ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิ มนุษยชนทุกกรณี โดยไม่ล่าช้าและเสนอแนะมีมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันแก้ไขการละเมิดสิทธิ มนุษยชน รวมทั้งการเยียวยา ผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานของรัฐ เอกชนที่ เกี่ยวข้อง 2) จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภา และ คณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน 3) เสนอแนะมาตรการในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อ รัฐสภา คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ เพื่อให้ สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน 4) ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้า ในกรณีที่มีการรายงาน เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่เป็นธรรม 5) สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึง ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน 6) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติเมื่อรับทราบรายงานตามข้อ 1. และ 2. หรือข้อเสนอแนะตาม 3. ให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว ต้องคำนึงถึงความผาสุกของ ประชาชนชาวไทยและผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญด้วย

สภาพปัญหาของสิทธิมนุษยชน

สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในต่างประเทศ จากการสำรวจขององค์การอภัยโทษนานาชาติ (Amnesty International) พบว่า ในปี ค.ศ.1993 นั้นใน 53 ประเทศ มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างมาก กล่าวคือ มีการกักขังนักโทษทางการเมือง หรือที่ขยายความให้มีขอบข่ายกว้างขวางมากกว่าเดิม คือ นักโทษแห่งจิตสำนึกที่แตกต่างออกไป มีเกินกว่า 1,000,000 คน ที่เสียอิสรภาพโดยไม่มีข้อกล่าวหาหรือไม่นำขึ้นไปสู่การพิพากษาในศาลสถิตยุติธรรม และในยุโรป คือ การสังหารโหดในบอสเนีย เฮอร์เซโกวีนาจนต้องแยกออกมาจากยูโกสลาเวีย ในปี ค.ศ.1992 ในทวีปเอเชีย ได้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นจำนวนมาก เช่น ในพม่ามีปัญหาชนกลุ่มน้อย 27 กลุ่ม ประเทศอเมริกากลางและใต้ เช่น ในบราซิล เอลซัลวาดอร์ เปรู เม็กซิโก และคิวบา และโลกาภิวัตน์ได้กลายเป็นพลังขับเคลื่อนของบรรษัทข้ามชาติ และทำให้ประเทศต่างๆ มีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน องค์การโลกบาล เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารโลก และองค์การการค้าโลก ถูกกำหนดและบงการโดยบรรษัทข้ามชาติในประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นการเอื้ออำนวยให้บรรษัทข้ามชาติสามารถเคลื่อนย้ายการลงทุนเพื่อแสวงหากำไรสูงสุดจากสิทธิพิเศษด้านต่างๆ และแรงงานราคาถูก (สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในต่างประเทศ, 2563).

การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศอเมริกา ถือเป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงครั้งประวัติศาสตร์ในรอบห้าทศวรรษที่ผ่านมา เช่น การลอบสังหาร มาร์ติน ลูเทอร์คิง จูเนียร์ ผู้นำขบวนการผิวสีในปี 1968 ประเด็นของการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ:ชาวอเมริกันผิวขาวบางคนยังคิดว่าชาวผิวดำเป็นพลเมืองชั้นสองหรือแม้แต่ชนชั้นล่างของสังคม อีกทั้งยังเกิดคำถามว่า คนผิวดำมีสิทธิ์อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาหรือไม่ คนผิวดำอเมริกันเชื่อว่าพวกเขามีบทบาทในการสร้างสหรัฐอเมริกาและด้วยเหตุนี้พวกเขาถือว่ามีสิทธิ์ที่จะได้รับประโยชน์จากการใช้ชีวิตในสหรัฐฯ เหมือนกับชาวผิวขาว (การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศอเมริกา, 2563).

และวาเลอรี วิลสัน กล่าวว่า “ความไม่เท่าเทียมกันเหล่านี้ เป็นผลมาจากนโยบายของสหรัฐอเมริกาตลอดประวัติศาสตร์ที่ถูก กีดกันและใช้ประโยชน์จากคนผิวสีชาวอเมริกัน” และแผนภูมิหกข้อที่แสดงว่าสังคมผิวสีในสหรัฐอเมริกาที่ตกอยู่ภายใต้การเลือกปฏิบัติและการแบ่งแยกชนชั้นและเชื้อชาติ กล่าวคือ 1) ความมั่งคั่ง ครัวเรือนคนผิวขาวในสหรัฐอเมริกา มักจะร่ำรวยกว่าครัวเรือนผิวสี ครัวเรือนคนผิวขาวมีค่าเฉลี่ยสุทธิประมาณสิบเท่าของคนผิวสี จากข้อมูลของสถาบัน Brookings พบว่า ความมั่งคั่งของครอบครัวคนผิวขาวมีมากขึ้นกว่าเดิมกว่ายุคสมัยใดๆ 2) รายได้ ครัวเรือนผิวขาว โดยเฉลี่ยมีรายได้มากกว่าครัวเรือนผิวสี คนผิวขาวมีรายได้เฉลี่ย 71,000 เหรียญต่อปี ส่วนคนผิวสี มีรายได้ 41,000 เหรียญต่อปี “นี่เป็นหนึ่งในเหตุผลที่ครัวเรือนผิวสีไม่สามารถเก็บออมได้และไม่สามารถสะสมความมั่งคั่งได้” นับตั้งแต่ ปี 2000 ข้อพิพาทรายได้ระหว่างคนผิวสีและคนผิวขาวที่ไม่ใช่ชาวสเปนได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3) การว่างงาน อัตราการว่างงาน คนผิวสีจะมีมากกว่าคนผิวขาว จากข้อมูลของซีเอ็นเอ็นเผยว่า อัตราการว่างงานของคนผิวขาวอยู่ที่ 14.2% ในขณะที่คนผิวสีอยู่ที่ 16.7% ในเดือนเมษายน 2020 อัตราการว่างงานของคนผิวสีอยู่ที่ 16.7% ซึ่งสูงที่สุดนับตั้งแต่ปี 2010 4) ความยากจน เมื่อเปรียบเทียบกับคนผิวขาวแล้ว คนผิวสีในอเมริกันจะมีส่วนแบ่งความยากจนในสหรัฐอเมริกาสูงขึ้นสองเท่าตัว จากรายงานพบว่า อัตราความยากจนในกลุ่มคนผิวขาวอยู่ที่ 8.1% ในขณะที่คนผิวสีนั้น มากกว่า 20% 5) ประกันภัยและบริการด้านสุขภาพในด้านของการดูแลสุขภาพและการประกันภัยด้านสุขภาพ คนผิวขาวมีส่วนแบ่งมากกว่าครอบครัวผิวสี ในขณะที่ชาวอเมริกันผิวขาวร้อยละ 5.4 ไม่ได้รับการประกันคุ้มครองและการดูแลสุขภาพ แต่ตัวเลขนี้ในหมู่

ครัวเรือนผิวสี สูงถึง 9.7% การระบาดของไวรัสโคโรนาในสหรัฐอเมริกาและการเพิ่มจำนวนของเหยื่อผู้เสียชีวิต และติดเชื้อในหมู่ชาวผิวสีทำให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมนี้ชัดเจนยิ่งขึ้น และ 6) ไวรัสโคโรนา ตามรายงานของซีเอ็นเอ็น ในช่วงวิกฤตโคโรนาสัดส่วนของคนผิวสีในจำนวนผู้เสียชีวิตจากไวรัสโคโรนา อยู่ที่ 23% ในขณะที่คนผิวขาวเสียชีวิตประมาณ 13% ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีรากฐานมาจากรายได้ที่ต่ำและความยากจนที่เพิ่มมากขึ้นสำหรับคนผิวสี (กรณีการฆาตกรรมอย่างโหดร้ายของ จอร์จ ฟลอยด์, 2563)

สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย มีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนหลายกรณี ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนทำรายงานสรุป ดังนี้ **1. ปัญหาการค้ามนุษย์** รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่รายงานประจำปี 2557 โดยระบุว่า ประเทศไทยเป็นต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านสำหรับการค้ามนุษย์ เพื่อการบังคับใช้แรงงาน มีประมาณ 2 - 3 ล้านคน จึงได้ลดระดับของไทยลงไปอยู่ในกลุ่มที่ 3 **2. ปัญหาสิทธิชุมชน** แม้ว่ารัฐธรรมนูญไทย จะได้รับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการได้รับข้อมูล คำชี้แจง เหตุผลจากรัฐ และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการดำเนินโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต แต่ในทางปฏิบัติยังคงพบว่า ยังมีชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการต่างๆ **3. ปัญหาสิทธิในที่ดิน** ข้อมูลรายงาน ปี 2557 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พบว่า ประเทศไทย มีความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดินสูงมาก โดยกลุ่มผู้ถือครองที่ดินร้อยละ 20 ที่ถือครองที่ดินมากที่สุดมีสัดส่วนพื้นที่ถือครองที่ดินสูงถึงร้อยละ 79.9 ของพื้นที่ทั้งหมด ในขณะที่กลุ่มผู้ถือครองที่ดินร้อยละ 20 ที่ถือครองที่ดินน้อยที่สุด มีสัดส่วนถือครองที่ดินเพียงร้อยละ 0.3 เท่านั้น สำหรับปัญหาดังกล่าวรัฐบาลยังไม่อาจกระจายการถือครองที่ดินและช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างเท่าเทียม ทั้งถึงและเป็นธรรม การกระจุกตัวของการถือครองที่ดินอยู่กับคนบางกลุ่ม ในขณะที่คนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะคนยากจนและเกษตรกรรายย่อย ไม่มีที่ดินถือครองหรือไม่มีโอกาสในการเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งเป็นทรัพยากรและเป็นฐานการผลิตที่สำคัญของประเทศ อีกทั้งปัญหาการกำหนดแนวเขตที่ดินของรัฐที่ยังไม่ชัดเจนจนเป็นเหตุให้เกิดข้อพิพาท **4. ปัญหาสิทธิของบุคคลหลากหลายทางเพศ** ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ปรากฏอย่างชัดเจนผ่านทัศนคติที่มีต่อบุคคลหลากหลายทางเพศ **5. ปัญหาสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และสถานะบุคคล** โดยเฉพาะกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นที่ตกหล่นจากการสำรวจว่าเป็นคนไทย ซึ่งในปัจจุบันคนไทยพลัดถิ่นบางคนยังคงไม่ได้รับสัญชาติ **6. ปัญหาผลกระทบในด้านสิทธิมนุษยชน จากนโยบายทำสงครามกับยาเสพติด** ในช่วงของการดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติด ได้ก่อให้เกิดการสังหารนอกกระบวนการยุติธรรมเป็นจำนวนมาก **7. ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้** การใช้ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่ร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อการคงอยู่ของสิทธิมนุษยชนมากที่สุด **9. สื่อกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน** ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของสื่อมวลชนในปัจจุบัน ได้แก่ 1) การละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยในกระบวนการยุติธรรม 2) การนำเสนอข่าวนำไปสู่การสร้างภาพเชิงลบ 3) การละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวผ่านการนำเสนอข่าวสารที่เป็นการเปิดเผยอัตลักษณ์ของบุคคล **10. ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของแรงงานข้ามชาติ** พรบ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ยังมิได้ประกันสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมถึงแรงงานข้ามชาติ ทำให้แรงงานกลุ่มนี้มักได้ค่าจ้างต่ำกว่ามาตรฐานแรงงานขั้นต่ำ ไม่มีวันหยุดหรือวันลา ไม่มีหลักประกันสุขภาพใดๆ **11. ปัญหาสิทธิของคนพิการ** ปรากฏในรูปแบบต่าง เช่น 1) ปัญหาการมีส่วนร่วมของคนพิการตาม พรบ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคน

พิการ พ.ศ.2550 2) ปัญหาในการสร้างการยอมรับต่อคนพิการ 3) ปัญหาการเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 4) ปัญหาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม 5) ปัญหาการถูกทำร้าย การแสวงประโยชน์ หรือล่วงละเมิด 6) ปัญหาการดำรงชีวิตอย่างอิสระและการมีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เพียงพอ 7) ปัญหาสิทธิด้านในการศึกษา 8) ปัญหาการจ้างงานคนพิการ **12. ปัญหาสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของผู้หญิง** จากกรณีของความรุนแรงในครอบครัว ผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายเมื่อมาแจ้งความ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีทัศนคติว่าการระงับเหตุความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่สำคัญ และ **13. สิทธิในชีวิตกับการโทษประหารชีวิต** เป็นการละเมิดรูปแบบหนึ่งในทางกฎหมายของหลายประเทศยอมรับให้เกิดขึ้นได้ (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2563).

บทวิเคราะห์กับสถานการณ์ การละเมิดสิทธิ

จากสถานการณ์ต่างๆ เจ้าพนักงานตำรวจซึ่งเป็นต้นทางของกระบวนการยุติธรรมจึงมีความสำคัญและที่ผ่านมามีปัญหาที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล ดังนั้น เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทุกระดับต้องตระหนักและคำนึงถึงและต้องปรับปรุงแก้ไข กล่าวคือ **1. การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของคนส่วนใหญ่ของประเทศ (สำหรับคนยากจน)** เช่น คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ประชาชนละเมิดต่อกฎหมาย เพียงใช้ที่ดินสำหรับการเกษตร หรือใช้ไม้สำหรับการสร้างบ้านอยู่อาศัย อันเป็นการกระทำเพื่อดำรงชีวิตปกติเท่านั้น จากรายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน สภาผู้แทนราษฎร พบว่า เมื่อถึงปี พ.ศ.2553 มีประชาชนจำนวนมากอยู่อาศัยและทำประโยชน์ในเขตจำนวนประมาณ 635,916 ราย เนื้อที่ประมาณ 11.6 โดยระหว่างช่วงปี พ.ศ.2552 - 2559 มีคดีสิทธิการดำเนินคดีในข้อหาบุกรุกพื้นที่ป่าและทำไม้ทั้งหมด จำนวน 57,947 คดี เฉลี่ยปีละ 7,243.38 คดี แต่หลังจากรัฐประหาร สหัตถิคดีเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ กล่าวได้ว่า นับตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2557 ถึงเดือนพฤษภาคม 2560 มีคดีเกิดขึ้นทั้งหมด จำนวน 44,610 คดี ได้ผู้ต้องหาจำนวน 16,515 คน เฉลี่ยปีละ 14,870 คดี **2. ความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม** ตั้งแต่กระบวนการยุติธรรมขั้นต้น ในความเป็นจริงแล้วทุกคนต้องการได้รับความยุติธรรม หากแต่การเข้าถึงความยุติธรรมที่เป็นทางการ ต้องผ่านกระบวนการ ขั้นตอนมากมาย และถ้าต้องการความมั่นใจและมีคุณภาพแล้วย่อมต้องมีค่าใช้จ่ายสูง ที่ผ่านมามีเหตุวาทกรรมที่ว่า **“คุณมีไว้ซึ่งคนจนเท่านั้น”** **3. สิทธิในทางปฏิบัติของกระบวนการยุติธรรม (สำหรับคนยากจน)** โดยจากรายงานการวิจัย “การพิสูจน์สิทธิในคดีป่าไม้และที่ดิน” (ศึกษาจากมุมมองของทนายความนักพัฒนาและชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับคดีป่าไม้และที่ดิน)” (สมิตรีชัย หัตถสาร และสุรัชย์ ตรงงาม, 2553) พบว่า ในทางปฏิบัตินั้นโจทก์หรือจำเลยที่เป็นคนจนประสบปัญหาที่สำคัญ คือ 1) ปัญหาค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีที่เกิดขึ้นจริงมีสูง เช่น ค่าเดินทางไปศาล ค่าใช้จ่ายในการแสวงหาพยานหลักฐาน ค่าประกันตัว 2) ปัญหาการเข้าถึงเอกสารและพยานหลักฐาน โดยเฉพาะเอกสารสำคัญที่จำเป็นในการพิสูจน์ความจริง ที่อยู่ในความครอบครองของทางราชการ ซึ่งประชาชนเข้าถึงได้ยาก แม้จะมีสิทธิขอได้ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.2540 ก็ตาม 3) ปัญหาความรู้และไม่เข้าใจของชาวบ้านในเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม 4) ปัญหาการพิสูจน์ คือ ในขณะที่กระบวนการพิจารณาคดีใช้ระบบกล่าวหา แต่พยานหลักฐานส่วนใหญ่กลับอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐ จึงเป็นการยากที่ประชาชนจะหาพยานหลักฐานมาหักล้างข้อกล่าวหาของรัฐได้ 5) ปัญหาการรับ

ฟังและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ซึ่งศาลจะให้น้ำหนักกับพยานหลักฐานของทางราชการเป็นหลัก และไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายประชาชนสืบพยานหักล้างความถูกต้องหรือขอด้วยกฎหมายของพยานหลักฐานดังกล่าวได้ นอกจากนี้ ศาลยังไม่ให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ จารีตประเพณี สิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ 6) ปัญหาในการแจ้งสิทธิจำเลยในการรับสารภาพในคดีอาญา ซึ่งมีคดีที่พบว่าจำเลยรับสารภาพบนพื้นฐานของข้อมูลที่ไม่ถูกต้องครบถ้วน โดยเฉพาะผลเสียหายจากการรับสารภาพ ซึ่งในบางคดีจำเลยอาจไม่ได้กระทำความผิดจริง 7) ปัญหาการรับรู้เกี่ยวกับโครงสร้างปัญหาป่าไม้ที่ดินของบุคคลกรในกระบวนการยุติธรรมว่ามีลักษณะที่แตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป ส่งผลให้มุ่งแต่ใช้วิธีการแบบคดีอาญาทั่วไป จนละเลยต่อประเด็นสำคัญไป โดยเฉพาะสิทธิในความชอบธรรมของจำเลย แม้ว่าในปัจจุบันจะมี พรบ. กองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 มาตรา 5 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นในกระทรวงยุติธรรม เรียกว่า “กองทุนยุติธรรม” มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชน ในการดำเนินคดี การปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลย การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนแต่ในทางปฏิบัติ พบว่า ประชาชนผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนมีจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงกองทุนดังกล่าวได้ทั่วถึง เนื่องจากมีเงื่อนไขและการอนุมัติตามแบบแผนของทางราชการ ในสหรัฐอเมริกาเมืองหนึ่งชื่อว่า “The World Justice Project” มีความตั้งใจว่าจะผลักดันและเสริมสร้างหลักนิติธรรมเพื่อการพัฒนา การสร้างโอกาสและความเท่าเทียมกันให้ชุมชนและสังคมได้จัดทำรายงานและดัชนีที่เรียกว่า “Rule of Law Index” สรุปได้ 9 ประการ ดังนี้ 1) รัฐใช้อำนาจถูกต้อง อยู่ในขอบเขต 2) ไม่มีการคอร์รัปชันในระบบ 3) การมีระเบียบและความมั่นคงปลอดภัย 4) ประชาชนทุกคนถูกปฏิบัติและมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกัน 5) กฎหมายมีเสถียรภาพ เข้าถึงได้ เปิดเผย โปร่งใส 6) กระบวนการบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ 7) ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ ไม่มีการกีดกันไม่ล่าช้า 8) มีการสืบสวนที่มีประสิทธิภาพ ทันเวลา และ 9) กระบวนการยุติธรรมที่ไม่เป็นทางการทำงานได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ โดยแต่ละปัจจัยเมืองประกอบอีกหลายประการ Rule of Law Index นั้นมีการสำรวจและเปรียบเทียบประเทศต่างๆ ซึ่งประเทศไทยเองถูกสำรวจและจัดอันดับด้วยเช่นเดียวกัน โดยทำการสำรวจตัวแทนในเขตพื้นที่กรุงเทพ นนทบุรีและปากเกร็ด (The World Justice Project, 2563). สรุปไว้ ดังนี้ 1) เป็นข้อเรียกร้องที่อาจเป็นของปัจเจกชน หรือเป็นของกลุ่มที่จะกำหนดรูปแบบและการแบ่งปันอำนาจ ความมั่งคั่ง ความเป็นเจ้าของหรือเพื่อครอบครองสิ่งใด หรือเพื่อได้มาซึ่งค่านิยมในสังคม 2) ได้รับการยอมรับว่าเป็นสิทธิในสิ่งที่เป็ “พื้นฐานที่สุดของมนุษย์” จึงถูกแยกออกจากสิทธิในสิ่งที่ไม่จำเป็นอื่น เช่น สิทธิตามสัญญา หรือความดีงาม 3) เป็นค่านิยมที่ได้รับการรับรองอย่างกว้างขวางเพื่อใช้เป็นฐานในการกล่าวอ้างหรือเรียกร้องในระดับที่แตกต่างกัน ทั้งในความชอบธรรมที่คุ้มครองโดยกฎหมายได้ จนถึงสิ่งที่เป็ความปรารถนา ดังนั้น สิทธิมนุษยชนจึงมีทั้งลักษณะของระเบียบทางกฎหมาย และระเบียบทางศีลธรรม ซึ่งบางครั้งไม่อาจแยกออกจากกันได้ระหว่างระเบียบกฎหมาย (หรือสิ่งที่เป็ “is”) กับระเบียบทางศีลธรรมที่เป็ความปรารถนา (หรือสิ่งที่ควรเป็ “ought”) และ 4) เป็สิทธิที่มีเงื่อนไขในการที่จะประกันสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นจำเป็นต้องคุ้มครองสิทธิของบุคคลอื่น หรือผลประโยชน์ของสังคม สิทธิมนุษยชนจึงอาจถูกจำกัดได้ (Brun Weston, 1992)

บทสรุป

จากการศึกษาเรื่องดังกล่าว เห็นได้ว่าปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านต่างๆ ยังคงมีอยู่และเพิ่มมากขึ้น และครอบคลุมความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกด้าน เช่น การค้ามนุษย์ ด้านที่ดินทำกิน ด้านการเมือง ด้านการรักษาพยาบาล ฯลฯ อีกทั้งยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อจัดการกับปัญหาให้ลดน้อยลงและหมดไปจากสังคมไทย เพื่อให้สามารถนำไปสู่การใช้ชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้น การจะทำให้ปัญหาดังกล่าวลดลงได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ และเอกชน ควรกำหนดนโยบาย วางแผน พัฒนาระบบประเมินนโยบายและมาตรการ โดยต้องมีระบบติดตามประเมินผลเพื่อกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ใน ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติสิทธิเสรีภาพไว้ถึง 25 มาตรา ในหมวดที่ 3 และบัญญัติไว้ในมาตรา 213 ให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ สามารถใช้สิทธิยื่นคำร้องผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินได้ น่าจะเป็นช่องทางที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าวน่าจะลดน้อยลงในอนาคต เมื่อมีคดีถูกนำขึ้นสู่ศาลมากขึ้น น่าจะทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ที่สุดในทางทฤษฎีทางการเมืองเชื่อว่า เหตุผลการดำรงอยู่ของรัฐก็เพื่อปกป้องคุ้มครองประชาชนให้หลักประกันว่าประชาชนจะมีชีวิตอยู่อย่างสงบสุขปราศจากภัยใดๆ ในทางกฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รัฐมีหน้าที่อย่างน้อย 5 ประการ คือ 1) การเคารพสิทธิของประชาชนและไม่แทรกแซงในชีวิตของประชาชน ไม่เข้าไปจัดการชีวิตของประชาชน 2) คุ้มครองประชาชนไม่ให้ถูกละเมิดโดยบุคคลที่สาม และเจ้าหน้าที่ของรัฐเอง 3) ให้บริการทางสังคมและโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตที่ดีของประชาชน 4) สร้างสถาบัน กฎหมาย นโยบาย และกลไกต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเข้าถึงสิทธิของประชาชน และเพื่อดูแลสิทธิของประชาชน และ 5) ส่งเสริมสิทธิของประชาชนด้วยการองค์ความรู้ ความตระหนักให้กับเจ้าหน้าที่และคนในสังคม ให้ได้รับการระบุไว้ชัดเจนในกฎหมาย ทั้งในกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกฎหมายภายใน เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 และกฎหมายลำดับรองอื่นๆ การออกกฎหมายต่างๆ สามารถทำได้เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะด้าน การละเมิดสิทธิแต่ไม่สามารถที่จะปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนทุกระดับได้ยึดหลักธรรมคำสอนทางศาสนาปฏิบัติได้ และส่งเสริมให้ประชาชนเป็นคนดี และจากปัญหาตามข้อมูลการร้องเรียนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในปีงบประมาณ พ.ศ.2563 พบว่า ประชาชนร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิด้านต่างๆ จำนวน 231 เรื่อง โดยด้านกระบวนการยุติธรรมเป็นข้อร้องเรียนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 31.16 ด้านสิทธิพลเมือง คิดเป็นร้อยละ 11.25 ด้านสิทธิมนุษยชนอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 9.52 ด้านสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 9.09 ด้านสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน คิดเป็นร้อยละ 9.09 ของการร้องเรียนทั้งหมด แม้ว่าจะมีการรับรองสิทธิทั้งในรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ประชาชนก็ยังคงถูกละเมิดสิทธิในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในอันดับสูงสุด ดังนั้น จึงควรให้หน่วยงานในการกระบวนการยุติธรรมให้ความสำคัญแก่ประชาชนอย่างแท้จริง เพราะกระบวนการยุติธรรม (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2563)

เอกสารอ้างอิง

- การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศอเมริกา, (2563). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มิ.ย.2563. จาก <https://www.abnewstoday.com/15008>.
- กรณีการฆาตกรรมอย่างโหดร้ายของจอร์จ ฟลอยด์, (2563). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิ.ย.2563. จาก <https://www.abnewstoday.com/15014>.
- กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. (2561). ชุดความรู้สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทย 25 พ.ค.2561
- กรศิริ คตภูธร และชูชิต ชายทวีป, (2558). การศึกษาหลักจริยศาสตร์ของขงจื้อ A Study of the Ethical Principles of Confucianism วารสารวิชาการ ม.กรุงเทพธนบุรี ที่ 3 ฉบับที่ 2 พ.ย. 2557 - เม.ย 2558.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, (2563). สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มิ.ย.2563. จาก <http://www.nhrc.or.th/getattachment/News/Information-News/%>
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, (2563). ผลการดำเนินงานข้อมูลสถิติที่น่าสนใจสถิติเรื่องร้องเรียนสถิติเรื่องร้องเรียน (ปี 2563 ไตรมาส 1-2). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มิ.ย.2563. จาก <http://www.nhrc.or.th/NHRCT-Work/Statistical-information/Statistical-information-on-complaints/yearly-2563.aspx>)
- คัมภีร์ในศาสนาอิสลาม ชาวมุสลิมเชื่อว่าเป็นพระวจนะของอัลลอฮ์ (พระเจ้า) ที่ประทานผ่านทางเทวทูตญิบรีลมาสู่ศาสดามุฮัมมัด คำว่า กุรอาน มาจากรากศัพท์ในภาษาอาหรับแปลว่า การอ่าน หรือ อาชยาน จาก <https://sites.google.com/site/sasnaxislam5920210194/khamphir-xal-ku-rxan>
- ความรู้เกี่ยวกับศาสนาคริสต์และหลักธรรม, (2563). สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มิ.ย.2563. จาก <https://www.exodus->
- ปัจฉิมโอวาทของท่านนบีมุฮัมมัด, (2563). สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ก.ค.2563. จาก <https://www.islammore.com>
- พระราชบัญญัติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2542. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2563 จาก, <https://sites.google.com/site/may00may00may/siththi-mnusy-chn/reuxng-thi6phrb-siththi->
- พระสมหมาย อตถสิทโธ (พีชสิงห์), (2557). ศึกษาสิทธิมนุษยชนในพระพุทธศาสนา สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการสอบวัดคุณสมบัติรายวิชาพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนาบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 32-33)
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก, 6 เมษายน 2560 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 123 ก 12 ธันวาคม 2560.
- ศาสนาซินโต, (2563). สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ก.ค.2563. จาก <http://book.dou.us/doku.php?id=df404:9>

สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในต่างประเทศ, (2563). สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิ.ย.2563. จาก

<https://sites.google.com/site/natthida411/siththi-mnusy-chn-human-rights>.

สุมิตรชัย หัตถสาร และ สุรชัย ตรงงาม, (2553). “การพิสูจน์สิทธิในคดีป่าไม้และที่ดิน” (ศึกษาจากมุมมองของ
ทนายความ นักพัฒนาและชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับคดีป่าไม้และที่ดิน), รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, 2553).

อิจเราะห์ศักราช หมายถึง ศักราชแห่งการอพยพ. อิจเราะห์ศักราชเป็นระบบบอกศักราชของชาวมุสลิม ปี
อิจเราะห์ศักราชเริ่มนับตั้งแต่วันที่นบีมุฮัมมัดศาสดาของศาสนาอิสลามอพยพลี้ภัยจากนครเมกกะหรือ
มักกะห์ ไปสู่นครมะดีนะห์เป็นปีแรก ตรงกับปี พ.ศ. 1165 ใช้อักษรย่อว่า ฮ.ศ. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มิ.ย.
2563. จาก: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา <http://www.royin.go.th/?knowledges=>

Brun Weston “Definition of Human Rights” New Encyclopedia Britannica, Vol.20,15th en.
(London: Britannica inc.,1992) p, 658.

Klaus Stern, Das Staatsrecht der Bundesrepublik Deutschland, Band 11 1/2, Allgemeine
Lehren den Grundrechte, S.1113, Handbuch Buch. Hardcover (In Leinen)
1994 CVI, 1918 S

Mustafa al-Siba'i, (1982: 47). อัลฮะดีษ (alhadith) หมายถึง สิ่งที่น่าเชื่อถือถึงท่านศาสดาในทุกๆ ด้าน ทั้งที่
เป็นคำพูด การกระทำ การยอมรับ คุณลักษณะทั้งในด้านสรีระและจริยะ ตลอดจนชีวประวัติของท่าน
ทั้งก่อนและหลังการได้รับการแต่งตั้งให้เป็นศาสดา อัลฮะดีษกับสุนนะฮ์ มีความหมายเดียวกันตาม
ทัศนะของนักปราชญ์ ฮะดีษ (มุฮัดดีซิน)

The World Justice Project, (2563). แปลสรุปจาก World Justice Project เพื่อใช้เป็นเอกสาร
ประกอบการสัมมนาหลักสูตร“ผู้บริหารงานด้านกฎหมายภาครัฐระดับสูง” จัดขึ้นโดยสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกา ในวันจันทร์ที่ 3 ธันวาคม 2555. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มิ.ย.2563. จาก
<https://worldjusticeproject.org/>